

## พฤติกรรมของผู้นำตามความคาดหวังของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา Leader's Behavior on the Higher Graduate Student's Expectancy

บรรณรต อิตุพร

Bunnarot I-Tuporn

วิทยาลัยเชียงราย

Chiangrai College

### บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำ นักศึกษาของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยกำหนดประชากร เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงรายจำนวน 4 แห่ง จำนวน 7,900 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และ มอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 548 คน และคัดเลือก ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของนักศึกษาของแต่ละ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามพฤติกรรมของผู้นำที่พัฒนาโดยฮาลพิน แบลโดย สมพิศ ให้งาม ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค มีค่าเท่ากับ .88 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำ นักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 46.67$ ,  $SD = 5.72$ ) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านกิจสัมพันธ์ และด้านสัมพันธภาพอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 43.52$ ,  $SD = 5.52$  และ  $\bar{X} = 90.19$ ,  $SD = 9.90$ ) ตามลำดับ กล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้ผู้นำนักศึกษามีคุณลักษณะของผู้นำที่โดดเด่นซึ่งคุณลักษณะของผู้นำนั้นสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกว่าเป็นแบบใดได้แก่ ความเป็นประชาธิปไตย/อัตตาธิปไตยหรือเผด็จการ/ปล่อยตามอำเภอใจหรือมีความเป็นอิสระ ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปพิจารณาเป็นแนวทางในการพัฒนาและสรรหาผู้นำนักศึกษาให้มีพฤติกรรมของผู้นำได้อย่างเหมาะสม

**คำสำคัญ:** พฤติกรรมของผู้นำ; ความคาดหวัง; นักศึกษาระดับอุดมศึกษา

## Abstract

This research aims at studying the higher graduate student's expectancy on leader behaviors. It is a Quantitative Research. The populations those are studying in the first year from four Higher Graduate Institutions in Chiangrai Province are 7,900 students. The size of the sample group was determined by using the tables of Krejcie & Morgan, and got the sampling size about 548 students, those having recruited by proportion simple random technique. The research instruments consisted of the Background Data and the Leader Behavior Description Questionnaire (LBDQ) based on Halpin that translated by Sompis Ho-Ngham. The test of the research instruments' reliability using Cronbach's alpha coefficient was .88. Data were analyzed by descriptive statistics.

The research was found that Mean score of expectation about student leader behaviors in the whole was high level at  $\bar{X} = 46.67$ ,  $SD = 5.72$ . Having considered by each items it was found that, the work-relation and the relationship were high level at  $\bar{X} = 43.52$ ,  $SD = 5.52$  and  $\bar{X} = 90.19$ ,  $SD = 9.90$ , respectively. It can be said that the sample group expects the student leaders to have outstanding leadership qualities. The characteristics of the leader are observed by the behavior's styles; such as Democratic / Autocratic or Dictatorial / Freedom or Liberal. The results of this study can be considered as a guideline for developing and recruiting students' leaders to behave appropriately.

**Keywords:** Leader behavior; Expectancy; Higher Graduate Students

## ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน หรือการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรในสาขาวิชาต่างๆ ไม่สามารถที่จะสร้างคุณลักษณะที่สมบูรณ์ให้เกิดขึ้นกับบัณฑิตได้ทั้งหมด

จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติจริง คือ กิจกรรมนักศึกษา/กิจกรรมเสริมหลักสูตร มาเป็นกลวิธีที่จะช่วยพัฒนานักศึกษาอีกทางหนึ่ง กิจกรรมนักศึกษา/กิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สอดคล้องตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในปัจจุบัน ซึ่งฝ่ายกิจการนักศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในงานดังกล่าว โดยอาศัยความร่วมมือในการดำเนินงานจากผู้นำกิจกรรมนักศึกษา/กิจกรรมเสริมหลักสูตรผ่านสโมสรนักศึกษา ประกอบด้วยนายกสโมสรนักศึกษา คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ประธานสโมสรนักศึกษาแต่ละคณะ และประธานชมรมต่างๆ ที่ได้รับการเลือกตั้งขึ้นมาเป็นตัวแทนนักศึกษาร่วมทำหน้าที่บริหารงานกิจกรรมพัฒนานักศึกษาซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ผู้นำนักศึกษาเป็นตัวแทนของนักศึกษาในการบริหารงาน และประสานงานกิจกรรมพัฒนานักศึกษาให้เป็นกิจกรรมที่มีคุณภาพ มีประโยชน์ สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแต่ละสถาบัน ผู้นำนักศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ผลักดัน ตลอดจนจัดทำกิจกรรมด้านต่างๆ เพื่อพัฒนานักศึกษาโดยส่วนรวม<sup>(2)</sup> แต่พบว่าการดำเนินกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของผู้นำนักศึกษาบางส่วนยังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมตามที่สถาบันกำหนดไว้ได้ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากผู้นำนักศึกษายังขาดทักษะในการบริหารและการทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน จึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกภายในกลุ่ม ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งอาจเกิดจากผู้นำมีพฤติกรรมไม่ตรงตามความคาดหวังของนักศึกษา เช่น มีวิสัยทัศน์ไม่กว้างไกล ขาดประสบการณ์ทางการบริหารงาน ไม่สามารถจูงใจให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมได้ เป็นต้น

ฮาลพิน (Halpin) ได้จำแนกพฤติกรรมของผู้นำออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านกิจสัมพันธ์ (Initiating structure) และด้านสัมพันธภาพ (Consideration) โดยด้านกิจสัมพันธ์เป็นการกล่าวถึงพฤติกรรมของผู้นำด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิกของกลุ่ม เน้นการควบคุมงาน การประเมินโครงสร้างขององค์กร การทำงานที่มีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมาย สำหรับด้านสัมพันธภาพเป็นการกล่าวถึงพฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งทางด้านการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ร่วมงาน การสนองตอบความต้องการของผู้ร่วมงาน ความสนิทสนมไว้วางใจในผู้ร่วมงาน และการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างอบอุ่นระหว่างผู้นำและผู้ร่วมงาน ทั้งนี้พฤติกรรมของผู้นำต้องมีทั้ง 2 ด้าน ผู้นำแต่ละคนอาจมีพฤติกรรมของผู้นำแต่ละด้านแตกต่างกันจำแนกเป็น 4 แบบโดยยึดหลักมุ่งงาน (get out the work) และหลักมนุษยสัมพันธ์ (human relations) คือ

ผู้นำแบบที่ 1 ผู้นำที่มุ่งงานและมีมนุษยสัมพันธ์เป็นผู้นำที่ดีที่สุด โดยมีพฤติกรรมของผู้นำด้านกิจสัมพันธ์และด้านสัมพันธ์ภาพอยู่ในเชิงบวกทั้งสองด้าน

ผู้นำแบบที่ 2 ผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นผู้นำที่มีพฤติกรรมของผู้นำด้านสัมพันธ์ภาพอยู่ในเชิงบวก แต่ด้านกิจสัมพันธ์อยู่ในเชิงลบ

ผู้นำแบบที่ 3 ผู้นำที่ไม่มุ่งงานและไม่มนุษยสัมพันธ์ เป็นผู้นำที่ไม่ดี โดยมีพฤติกรรมของผู้นำด้านกิจสัมพันธ์และด้านสัมพันธ์ภาพอยู่ในเชิงลบทั้งสองด้าน และ

ผู้นำแบบที่ 4 ผู้นำที่มุ่งงาน เป็นผู้นำที่มีพฤติกรรมของผู้นำด้านกิจสัมพันธ์อยู่ในเชิงบวก แต่ด้านสัมพันธ์ภาพอยู่ในเชิงลบ

การศึกษาของสมพิศ ไห้งาม เรื่องพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้นำกิจกรรมนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่เป็นผู้นำกิจกรรมนักศึกษา และผู้ร่วมงานกิจกรรมนักศึกษา จำนวน 576 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม พฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้นำกิจกรรมนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่าผู้นำกิจกรรมนักศึกษาและผู้ร่วมงานกิจกรรมนักศึกษาคาดหวังพฤติกรรมความเป็นผู้นำอยู่ในระดับสูง แต่พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับรายด้านพบว่าผู้นำกิจกรรมนักศึกษามีความคาดหวังต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านกิจสัมพันธ์และด้านสัมพันธ์ภาพอยู่ในระดับสูง เป็นลักษณะผู้นำในแบบที่ 1 คือ ผู้นำที่มุ่งงานและมีมนุษยสัมพันธ์ แต่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านสัมพันธ์ภาพอยู่ในระดับสูง และด้านกิจสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นลักษณะผู้นำแบบที่ 2 คือ ผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์

ดังที่กล่าวมา ผู้นำนักศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการดำเนินกิจกรรมในสถาบันการศึกษา หรือในสังคม และการเมืองระดับประเทศ แต่สภาพสังคมไทยปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และค่านิยม การดำเนินกิจกรรมของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นสังคมย่อยที่อยู่ภายใต้สังคมใหญ่ย่อมได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน ดังเอกสารการประเมินผลของมหาวิทยาลัย

เซนต์จอห์น ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ในปีการศึกษา 2550 พบว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับกิจกรรมน้อยลงมากอย่างชัดเจน เนื่องจากการจัดกิจกรรมไม่มีความหลากหลาย ระยะเวลาที่จัดกิจกรรมไม่เหมาะสม รูปแบบของกิจกรรมไม่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน กิจกรรมที่จัดไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา และนักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

จากการสังเกตของผู้วิจัยที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานกิจการนักศึกษาในจังหวัด

เชียงรายที่มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 4 แห่ง โดยได้ดำเนินเครือข่ายกิจกรรมพัฒนานักศึกษาร่วมกัน พบว่านักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาแต่ละกิจกรรมค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการกำหนดคุณสมบัติของผู้ນำนักศึกษา ต้องเป็นนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตร ผู้นำนักศึกษาที่ได้รับการคัดเลือก อาจมีลักษณะพฤติกรรมของผู้นำที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของนักศึกษาในสถาบันเดียวกัน สอดคล้องกับข้อมูลของทบวงมหาวิทยาลัย ที่พบว่า ผู้นำนักศึกษาบางส่วนยังขาดความรู้ ขาดทักษะ ขาดประสบการณ์ ขาดอุดมการณ์ และขาดภาวะผู้นำ

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงรายว่าควรมีลักษณะพฤติกรรมของผู้นำแบบใดตามแนวคิดของฮาลพิน เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นำนักศึกษา และพัฒนาปรับปรุงวิธีการสรรหาผู้นำนักศึกษา เพราะกิจกรรมพัฒนานักศึกษาจะเจริญก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำนักศึกษาซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารงานกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

## วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำนักศึกษาของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย

## คำถามการวิจัย

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงราย มีความความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำนักศึกษา เป็นอย่างไร

## กรอบแนวคิด

การศึกษาครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดพฤติกรรมของผู้นำของฮาลพิน (Halpin) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้นำแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจสัมพันธ์ และด้านสัมพันธภาพ โดยผู้นำจะมี 4 แบบ คือ ผู้นำแบบที่ 1 ผู้นำที่มุ่งงานและมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นผู้นำที่ดีที่สุด โดยมีพฤติกรรมของผู้นำด้านกิจสัมพันธ์และด้านสัมพันธภาพอยู่ในเชิงบวกทั้งสองด้าน ผู้นำแบบที่ 2 ผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นผู้นำที่มีพฤติกรรมของผู้นำด้านสัมพันธภาพอยู่ในเชิงบวก แต่

ด้านกิจสัมพันธ์อยู่ในเชิงลบ ผู้นำแบบที่ 3 ผู้นำที่ไม่มุ่งงานและไม่มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นผู้นำที่ไม่ดี โดยมีพฤติกรรมของผู้นำด้านกิจสัมพันธ์และด้านสัมพันธ์ภาพอยู่ในเชิงลบทั้งสองด้าน และผู้นำแบบที่ 4 ผู้นำที่มุ่งงาน เป็นผู้นำที่มีพฤติกรรมของผู้นำด้านกิจสัมพันธ์อยู่ในเชิงบวก แต่ด้านสัมพันธ์ภาพอยู่ในเชิงลบ

## วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้นำตามความคาดหวังของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาครั้งนี้ ประชากรเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 4 แห่ง จำนวน 7,900 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 400 คน และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของนักศึกษาของแต่ละสถาบัน โดยกลุ่มตัวอย่างมาจากมหาวิทยาลัยแห่งที่ 1 จำนวน 210 คน แห่งที่ 2 จำนวน 130 คน แห่งที่ 3 จำนวน 50 คน และแห่งที่ 4 จำนวน 10 คน ผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันแบบสอบถามสูญหายและการตอบไม่สมบูรณ์เป็นกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยแห่งที่ 1 จำนวน 250 คน มหาวิทยาลัยแห่งที่ 2 จำนวน 150 คน มหาวิทยาลัยแห่งที่ 3 จำนวน 100 คน และแห่งที่ 4 จำนวน 50 คน รวมเป็น 550 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามพฤติกรรมของผู้นำ (Leader Behavior Description Questionnaire : LEDQ) ของฮาโลพินที่แปลโดยสมพิศ โห้งามแบบสอบถามมีจำนวน 30 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ข้อความเชิงบวก คะแนน 0 หมายถึง ไม่ได้แสดงพฤติกรรมนั้นเลย เรียงลำดับคะแนนไปจนถึงคะแนน 4 หมายถึง แสดงพฤติกรรมนั้นเป็นประจำ สำหรับข้อความเชิงลบให้ค่าคะแนนตรงกันข้าม คำนวณความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาคมีค่าโดยรวมเท่ากับ .88 แบบสอบถามพฤติกรรมด้านกิจสัมพันธ์ เท่ากับ .88 และแบบสอบถามพฤติกรรมด้านสัมพันธ์ภาพเท่ากับ .92

การแบ่งระดับพฤติกรรมของผู้นำนักศึกษาในรายด้าน และโดยรวม แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

**รายด้าน**

| ระดับ   | ช่วงคะแนน     |
|---------|---------------|
| ต่ำ     | 00.00 – 20.00 |
| ปานกลาง | 20.01 – 40.00 |
| สูง     | 40.01 – 60.00 |

**โดยรวม**

| ระดับ   | ช่วงคะแนน      |
|---------|----------------|
| ต่ำ     | 00.00 – 40.00  |
| ปานกลาง | 40.01 – 80.00  |
| สูง     | 80.01 – 120.00 |

ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิแก่กลุ่มตัวอย่าง และรวบรวมข้อมูลโดยได้แบบสอบถามกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 548 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.64 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

**ผลการวิจัย**

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 85.77 มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 90.19$ ,  $SD = 9.90$ ) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า พฤติกรรมของผู้นำนักศึกษาด้านกิจสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 85.77 มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 46.67$ ,  $SD = 5.72$ ) และด้านสัมพันธภาพ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73.54 มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 43.52$ ,  $SD = 5.52$ ) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมของผู้นำนักศึกษาตามความคาดหวัง

| พฤติกรรมของ<br>ผู้นำนักศึกษา | ระดับความคาดหวัง |        |         |        |       |        | SD    |      |
|------------------------------|------------------|--------|---------|--------|-------|--------|-------|------|
|                              | (n = 548)        |        |         |        |       |        |       |      |
|                              | ต่ำ              |        | ปานกลาง |        | สูง   |        |       |      |
|                              | จำนวน            | ร้อยละ | จำนวน   | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ |       |      |
|                              | $\bar{X}$        |        |         |        |       |        |       |      |
| ด้านกิจสัมพันธ์              | 0                | 0.00   | 78      | 14.23  | 470   | 85.77  | 46.67 | 5.72 |
| ด้านสัมพันธภาพ               | 0                | 0.00   | 145     | 26.46  | 403   | 73.54  | 43.52 | 5.52 |
| โดยรวม                       | 0                | 0.00   | 78      | 14.23  | 470   | 85.77  | 90.19 | 9.90 |

## การอภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 85.77 มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านกิจสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 85.77 มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ในระดับสูง และด้านสัมพันธภาพ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73.54 มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ในระดับสูง กล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้ผู้นำนักศึกษามีคุณลักษณะของผู้นำที่โดดเด่น ซึ่งคุณลักษณะของผู้นำนั้นสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกว่าเป็นแบบใด ได้แก่ ความเป็นประชาธิปไตย/อัตตาธิปไตยหรือเผด็จการ/ปล่อยตามอำเภอใจหรือมีความเป็นอิสระเสรี พฤติกรรมทั้ง 3 แบบนี้อาจผสมผสานกันเป็นคุณลักษณะของผู้นำได้หลายแบบ โดยที่องค์ประกอบพฤติกรรมของผู้นำตามแนวคิดของฮาลพิน (Halpin แบ่งเป็น 2 ด้านคือ ด้านกิจสัมพันธ์ และด้านสัมพันธภาพ ด้านกิจสัมพันธ์ เป็นการมุ่งให้เกิดความสำเร็จของงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและสมาชิกกลุ่มร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบขององค์กร ช่องทางการติดต่อสื่อสาร และหนทางการให้งานสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดปัญหาทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ดังนั้นพฤติกรรมด้านกิจสัมพันธ์จะสะท้อนให้เห็นถึงการเน้นคุณภาพของงาน การแจกแจงความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล การ

วางแผนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานสำเร็จ การนำเสนอแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา มีการกำหนดวันที่ต้องส่งงาน ส่วนด้านสัมพันธภาพเป็นพฤติกรรมที่สะท้อนถึงมิตรภาพ ความไว้วางใจ เชื่อใจ ความนับถือ และความสัมพันธ์ที่อบอุ่นของผู้นำกับสมาชิกกลุ่ม มีความพยายามที่จะให้เกิดความเข้าใจ ความใกล้ชิดของสมาชิกกลุ่ม สนใจที่จะให้มีความเหนียวแน่นระหว่างสมาชิกมากกว่าความสำเร็จตามเป้าหมาย พฤติกรรมที่แสดงออกจึงเป็นลักษณะดังนี้ให้เวลาที่จะรับฟังผู้อื่น ทำในสิ่งเล็กๆ น้อยเพื่อให้ผู้อื่นสบายใจที่จะทำงานด้วย ให้ความสนใจผู้อื่นในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ชื่นชมผลงานของผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้นำที่ประสบผลสำเร็จและงานมีประสิทธิภาพมากที่สุดคือผู้ที่มีคุณลักษณะพฤติกรรมทั้งสองด้านอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้นำแบบที่ 1 เป็นผู้นำที่ดีที่สุด โดยผู้นำจะมุ่งมั่นและมีมนุษยสัมพันธ์ คล้ายกับการศึกษาของสม พิศ ไห้งาม ที่พบว่าผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีความคาดหวังให้ผู้นำแสดงพฤติกรรมของผู้นำด้านกิจสัมพันธ์และด้านสัมพันธภาพ อยู่ในระดับสูงทั้งสองด้าน ซึ่งเป็นผู้นำแบบที่ 1 เช่นกัน แต่แตกต่างกับความคาดหวังของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาที่มีความคาดหวังให้ผู้นำเป็นผู้นำแบบที่ 2 คือผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ โดยคาดหวังให้ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาแสดงพฤติกรรมของผู้นำด้านสัมพันธภาพอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านกิจสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณารายชื่อผลการศึกษาค้นคว้าพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำด้านกิจสัมพันธ์สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ คาดหวังให้ผู้นำนักศึกษาแสดงให้ผู้ร่วมงานเข้าใจทัศนคติของตนเองอย่างชัดเจน นำแนวความคิดใหม่ๆ ไปหารือกับผู้ร่วมงาน สอดส่องดูแลให้มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด เน้นการทำงานให้ทันตามกำหนดเวลา และส่งเสริมการใช้ระเบียบปฏิบัติอย่างเดียวกันในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮาลพิน เกี่ยวกับผู้นำที่มุ่งมั่นต้องมีการควบคุมการทำงาน เน้นการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดำเนินงานให้ไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีพฤติกรรมของผู้นำของฮาลพิน กล่าวว่า ผู้นำที่ดีต้องแสดงพฤติกรรมด้านกิจสัมพันธ์เรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิกของกลุ่มโดยเน้นการควบคุมงาน และเรื่องการจัดโครงสร้างขององค์กรโดยเน้นการทำงานที่มีประสิทธิภาพและการดำเนินงานให้ไปสู่

## ผลสำเร็จตามเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำด้านสัมพันธภาพสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ คาดหวังให้ผู้นำนักศึกษาขอความเห็นชอบจากผู้ร่วม

งานในเรื่องสำคัญๆ ก่อนจะมีการดำเนินงานต่อไป ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ร่วมงาน แสดงความเป็นมิตรและไม่ถือตัวกับผู้ร่วมงาน นำข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงานไปปฏิบัติ และพยายามทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกสบายใจในขณะที่ยสนทนาด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของฮาลพิน เกี่ยวกับผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่มุ่งทางด้านการสร้างความพึงพอใจให้ผู้ร่วมงาน การสนองตอบความต้องการของผู้ร่วมงาน ความสนิทสนมไว้วางใจในผู้ร่วมงาน และการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างอบอุ่นระหว่างผู้นำและผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์หรือมีสัมพันธภาพ

โดยสรุป กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้ผู้นำนักศึกษาเป็นผู้นำในแบบที่ 1 คือ ผู้นำที่มุ่งงานและมีมนุษยสัมพันธ์ โดยคาดหวังให้ผู้นำแสดงพฤติกรรมของผู้นำด้านสัมพันธภาพมาเป็นอันดับแรก คล้ายกับการศึกษาของสมพิศ ให้งาม ที่พบว่าผู้นำและผู้ร่วมงานกิจกรรมนักศึกษาคาดหวังให้ผู้นำมีพฤติกรรมของผู้นำอยู่ในระดับสูงร้อยละ 83.33 ส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรมของผู้นำด้านสัมพันธภาพ และคาดหวังให้ผู้นำแสดงพฤติกรรมดังกล่าวมาเป็นอันดับแรก อาจเนื่องจากว่าผู้นำจะไม่สามารถทำงานให้สำเร็จได้เพียงลำพัง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ร่วมงานซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานในเรื่องที่สำคัญๆ ผู้นำจำเป็นต้องขอความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานเพื่อนำไปวางแผนการทำงาน ในขณะเดียวกันผู้นำก็ต้องแสดงวิสัยทัศน์ หรือความคิดเห็นของตนเองให้ผู้ร่วมงานได้รับทราบอย่างชัดเจนเช่นกันว่าผู้นำมีความต้องการหรือมีวัตถุประสงค์ในการทำงานอย่างไร เพราะการทำงานจะประสบความสำเร็จผู้นำจะต้องแสดงพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับผู้ร่วมงานและทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความไว้วางใจ

ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปพิจารณาเป็นแนวทางในการพัฒนาและสรรหาผู้นำนักศึกษาให้มีพฤติกรรมของผู้นำได้อย่างเหมาะสม

## บรรณานุกรม

- ขวัญชัย พะยอม. (2550). **แนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร. ปริญญาโท ศศ.ม. ยุทธศาสตร์การพัฒนา. กำแพงเพชร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร.**
- มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น. (2550). **รายงานประจำปี 2550 มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น. กรุงเทพมหานคร: ศรีเสนอ.**
- เสถียร แป้นเหลือ. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ สำหรับผู้น้องค์กร. กิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปริญญาโท กศ.ด. การอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- Cunningham CJ. Dimensions of leader behavior.: (1 March 2009). **Journal of Cooperative Extension.:** Winner. Retrieved 1966. From <http://www.joe.org/joe/1966winter/1966-4-a4.pdf>